

KURIER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 30 Września r. s. 1825 roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sanktpetersburskich jest dnia 25 września.

Gazeta Senacka ogłosiła Opinię Rady Państwa, przez Jego CESARSKĄ Mość potwierdzone r. t.

D. 15 lutego. O rozciągnięciu objętego w Ukazach 12 listopada 1810 i 8 lipca 1815, za rąbanie lasów skarbowych, sposobu poszukiwania, do lasów, należących do osób prywatnych.

D. 16 lut. O dziesięcinie zbożowej, snopowej i pieniężnej, pobieranej przez Xięży Rzymsko-Katolickich.

D. 13 kwietnia. O zdarzeniach, w których upada poszukiwanie za kopiami listów pożyczkowych, i o przestrzeganiu w poszukiwaniach za wszystkimi w powszechności zobowiązaniami, dziesięcioletniej dawności, od dnia upłynienia naznaczonych w nich terminów.

Przez najwyższy ukaz do Rządzącego Senatowi, wydany pod dniem 28 sierpnia na Kamienym-Ostrowie, Szembelowi półkownikowi Gwardyi pólku dragonów i baronowi Tornau, półkownikowi gwardyi, pólku strzelców konnych nymiloiwiew są nadane po 2000 dziesięcin ziemi, z prawem wiecznego posiadania i przelewem na potomków, w guberniach wielko-rossyjskich.

Ukazy Rządzącego Senatowi wteyże gazecie nowo-ogłoszone:

D. 30 czerwca 1825 z Igo departamentu, o rozwiązaniu, iż włocegi, przesyłani do Syberyi na zaludnienie, w czasie prowadzenia przez miejsc ich zamieszkania, na prośbę obywateli lub gromad, do których okazą się należącymi, mogą być powracani na dawniejsze miejsca swego pożyicia.

D. 31 lipca 1825 r. z Igo Departamentu, o rozwiązaniu wątpliwości, względem wysyłania przedawców wódki na śledztwo podług spraw kryminalnych.

D. 31 lipca 1825 r. z Igo Departamentu, o nowem urządzeniu niektórych Tamożni i o innych rzeczach.

D. 31 sierpnia 1825 r. z Igo Departamentu, o pozwoleniu kupcom i mieszczanom prawa wymawiania się od włożonych na nich przez wyборы obowiązków, jak tylko oni nie będą się znajdowali w odpowiednich tych oddziałach handlowych, do których weyda po ich wyborze.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 6 października.

(z Monitora Warszawskiego.)

Sala wystawy płodów przemysłu krajowego otwarta została w przeszły poniedziałek; jest mnóstwo odwiedzających; nie nadeszły jeszcze wszystkie wyroby, mające być wystawionemi.

— Sala wystawy płodów pięknych kunsztów otwarta zostanie pojutrze w lewym pawilonie gmachow Uniwersyteckich.

W E G R Y

Gazeta Lwowska donosi z Presburga co następuje: „Magnaci i stany Królestwa zebrał się d. 18 rano w pałacu prymasowskim, dla odebrania od N. Pana Królewskich propozycy. Poczem N. Cesarz i Król, otoczony urzędnikami korony, dworu i wszyst-

kiemi stanami, udał się do káplicy pałacu prymasowskiego, gdzie odbyło się *Venerabile Spiritus*, i odprawiono nabożeństwo. Po nabożeństwie powrócił Monarcha do swoich pokojów, a stany zebrały się w sali audyencyalnej. Niebawem ukazał się Cesarz poprzedzony od Biskupa z krzyżem apostolskim i królewskiego węgierskiego W. Komusze z gołym mieczem, otoczony Baronami Państwa i zasiadł tamże na przygotowanym tronie, powitany za przybyciem ogłosem radości. Królewsko-Węgierski kanclerz dworu Xiążę Kohary, oznaymił zgromadzonemu stanom w krótkiej mowie powody terażniejszego seymu. Poczem N. Cesarz i Król miał Sam mowę z tronu, która w wielu miejscach jednogłosem ogłosem przerywana i z nieograniczonym zapaleniem została przyjęta. Po ukończeniu mowy, Królewsko-węgierski radea, stojący przy boku, podał Monarsze zapieczetowane propozycye. Cesarz Jegomość, przy zapewnieniu o swojej najwyższej łasce, oddał te królewskie propozycye, Xięciu Prymasowi Królestwa, ten, odebrawszy je, miał imieniem wysokich stanów mowę dziękczynną, po której Cesarz Jegomość powrócił do swych pokojów, z orszakem swoim. Arcy-Xiążę Prymas, otoczeni wszystkimi stanami, udali się do domu stanów, gdzie na publicznem posiedzeniu otworzone i odczytano cwe królewskie propozycye.

Oto jest mowa, którą miał Cesarz Jegomość przy oddaniu królewskich propozycy: „Nadeszła ku mojej największej radości z upragnieniem oczekiwana chwila, w której was, wierne stany Mojego wielce ukochanego Królestwa węgierskiego, około Mojego tronu mogłem zgromadzić, abym się wraz z wami naradził nad tē, o by się najsukuteczniej do pomocy oyczyzny przyłożyło, i abym wierny i drogi Mi lud uroczystą Koronacyą Królowey, Mojej kochanej Małzonki, prawie jakby nowym węzłem, ściśle z Moim połączył sercem.“

„Ważne zasły zdarzenia od czasu, jakieśmy tu poraz ostatni byli zgromadzeni. Trzeba było naykrwawsze prowadzić wojny; by Europie powróćć nakoniec używanie długo naprózno oczekiwane go pokoju. Podczas tey całej walki nie szczędziłem żadnych dla siebie trudów, starań, sił natężenia, które uznałem za stosowne; bądź do obrony praw Mojego Państwa, bądź abym powagę odziedziczoney od przodków Moich Monarchii, godność Korony, którą noszę, Następcom Moim nie naruszone zostawił.“

„I nie nadaremne były Moje rzetelne usiłowania, albowiem, uwieńczyły je szczęśliwe zwycięstwa, i pożądany koniec nieszczęść wojny. Otwarcie wyznaję, iż to nade wszystko Bogu, który kieruje wszystkimi losami; potem miłości i wierności ludów Moich, niezatrwożoney wytrwałości sprzymierzonych Monarchów, waleczności wojsk Moich, nakoniec ofiarom, które poddani Moi tak wytrwale, z niegasną sławą swojego imienia niesli, przypisać należy.“

„Jaki udział miały w tey mierze Węgry, z jaką gorliwością dowiodły swej wierności, przychylności i owej pierwotnej wielkomyślności, zawsze za podpórę tronu i spuszczając przodków uważanie, głoszą to czyny. Czyny, które w sercu

Mojem dla wdzięcznego wspomnienia mocno są wyryte.“

„Atoli, podczas, gdy szczęśliwy skutek bro-
ni, Monarchią ocalił, i dał sposobność dawne, Ko-
ronie węgierskiej wydarte, do Królestwa wróci-
lić ludy, Mojemu berłu podległe, odniosły oprócz
tego, w niedawnym czasie innego rodzaju świe-
tne zwycięstwo, zwycięstwo, które dla nich i ich
potomków naydobroczynniejsze, i naybawiennie-
sze wyda owoce. Wszystkie bowiem wogólności,
a między niemi Moje Węgry, odpychali od siebie
owego zgubnego ducha, który wiele krajów Euro-
py w największe wtracił nieszczęścia; pomni, że
nadzieja na mądrości Wszechmocnego oparta, u-
macnia niezłomną wierność ku Panującemu wzaj-
memnem zaufaniem, a sumienne przestrzeganie sta-
rodawnych instytucy, uświęconych dawnością i
doświadczeniem wielu wieków, są waszą praw-
dziwą szczęśliwością, wśród wszystkich okoli-
czności i stosunków czasu, niewzruszoną tarczą.“

„Ze finanse państwa, przy odmianie zdarzeń,
lat upłynionych, wielkich i rozmaitych ofiar wy-
magaly, każdemu wiadomo. Atoli systemat, na-
leżycie rozważany, z stałością przyjęty, i z nie-
zmordowaną gorliwością wyprowadzony, w jakim
względzie, kredyt państwa, odrodził, ustalił i wie-
le już ran zagoił; aby i resztę podobnie zagoić i
tym sposobem trwałą pomyślność Węgier ugrun-
tować, zależeć teraz będzie od mądrego ustano-
wienia.“

„Niczego po was nie żądam, jak gorliwości
dla waszego własnego dobra: atoli spodziewam się
po waszej mądrości, oycowie oyczyzny, iż ku o-
siągnięciu tegoż naywłaściwsze przełożycie środki,
aby i pożądane przyniosły skutki i Moje, waszego
Króla, upodobanie sobie zjednali, jeżeli jedynie
gorliwością dla dobra publicznego ożywni, połą-
czycie wasze z Mojemi usiłowaniami, dla zape-
wnienia trwałey oyczyźnie pomyślności, i przez to
zasłużenia sobie na wdzięczną pamięć potomków.“

„Pewna nadzieja trwałego pokoju sprzyja tym
zbawiennym naradom, do popierania których łą-
czy się jeszcze inny powód. Wiek mój posuwa
się, a lata śmiertelnych spoczywają w rękach Pa-
na; Ja zaś pragnę naymocniej, dożyć i tey ko-
sztować pociechy, abym pomyślność waszą przez
mądre ustawy i rozporządzenia pomnożoną, i przez
też same ustawy także i konstytucyą Królestwa
coraz bardziej ustaloną, mógł spokojnie tak Mo-
im następcom, jak i samym Węgrom, Moim wiel-
ce ukochanym dzieciom, zostawić.“

„Zresztą, wierne stany, z łaskawych propozy-
cyi, które wam oddaję, przekonacie się, że moje
oycowskie zamiary tyczą się jedynie korzyści Pań-
stwa i dobra wszystkich mieszkańców mojego Kró-
lestwa Węgierskiego. Zapewniam was, o Mojej
Cesarsko-Królewskiej łasce.“

W Y S P A M A L T A.

La Valetta d. 27 lipca.

(z Gazety Börsen Halle).

Z Algieru donoszą pod d. 11 b. m., że rząd
zgromadził znaczny korpus wojsk, a przygotowa-
nia do wyprawy wojennej w głąb kraju, zdają się
bydź nierównie ważniejsze, aniżeliby potrzeba by-
ło na podbicie upornego pokolenia Kobylów. Szon-
ner, który niedawno wypłynął, miał pole-
cenie powołać na powrót algierską eskadrę z wód
greckich. Europejskim konsulom i tutejszemu
rządowi została od deya udzielona kopia postano-
wionego dnia 11 czerwca surowego zakazu, wzglę-
dem wprowadzania prochu do Bony, dokąd czę-
sto potajemnie bywa wprowadzany przez europej-
czyków, połowem koralu bawiących się, a który
przedają Arabom, Kobylom i innym nieprzyjacio-
łom rządu. Polecono admirałowi Ali-Rais, ażeby
sam popłynął i na to dawał baczną, iżby wszel-
ki zapas prochu, przechodzący jeden funt, współ
z domem i wszystkim, co się w nim znajduje, był
skonfiskowanym; również i każdy okręt lub sta-
tek z ładunkiem (oprócz takich, które w potrze-
bie przychodzą), na którychby znaleziono więcej

nad ówierć centnara prochu, zabierać. Wszyscy
europejczycy, za których sprawowanie się ich
konsulowie zaręczyć nie zechcą, obowiązani są mia-
sto Bona i cały kraj w przeciągu dni tociu opu-
ścić, w którymto czasie przrzeka Dey odebranie
wszelkich dla nich należności. Nadto żadnemu u-
ropejczycowi niewolno utrzymywać w Bonie,
szynku, ani domu gościnnego, nie będą też cierpia-
ne żadne europejskie kobiety lub dzieci, wyjaw-
szy tylko familii vice-konsulów: Rząd uwalnia się
od wszelkiej odpowiedzialności za szkody, mogące
się uczynić okrętom lub statkom wzdłuż pobrzeża
w przystaniach zatokach koło Bony znajdujących się,
ponieważ tameczni mieszkańcy często w otwartey
nieprzyjazni z rządem algierskim zostają.

H I S Z P A N I A

Madryt dnia 8 września.

(z Gazety Warszawskiej).

Dzisiejsza gazeta tutejsza umieszcza postano-
wienie Królewskie, zagrażające surową karą każ-
demu, ktoby wspólnie z drugimi, publicznie lub
tajemnie, ustnie, na piśmie lub innym sposobem,
podawał Królowi Jmci lub jakiej władzy, prośby i
przełożenia, tyczące się ogólnych interesów rzą-
dowych, albo żądania o amnestyę, ulaskawienie,
darowanie podatków it. d. Wszelkie połączenie
się, zakazane tém postanowieniem, ma bydź u-
ważane za bunt, a urzędnicy administracyjni, któ-
rzyby temu nie przeszkadzali, mają bydź tak ka-
rani, jak uczestnicy. Z drugiej strony, municy-
palnościom, jeneralnym prokuratorom, i korpora-
cyom prawnie uznanym, wolno jest, jak dotąd,
czynić Królowi Jmci przełożenia, tak względem te-
go, co ich naybliżey obchodzi, jako też względem
powszechnych ulepszeń. Jeśli jakie miasto lub miej-
sce chce podać adres, może tylko dla siebie od-
prawić zgromadzenie, pod przewodnictwem władzy
municipalney. Mieszkańcy powinni się tam znaj-
dować bez broni i bez lasek. W ludnych miastach
wybierze się z każdej sekcyi 3 obywateli z klasy
naybogatszych i nayznakomitszych, dla utrzyma-
nia porządku, a tacy nie mogą się od tego wymó-
wić. Oprócz tego zostawia się każdemu poddane-
mu wolność podawania przełożen Królowi Jmci
lub władzom, względem tego, co się tycze osoby
jego, albo też dobra publicznego.

Oba stronnictwa wiedzą jeszcze spór z sobą,
i słychać, że Pan Calomarde nie został dotąd u-
wolnionym od urzędu. Ściągnął na siebie nielaskę
Monarchy za to, iż nie uskutecznił noliwały rady
ministrów, aby Pan Ariona powrócił do rządu in-
tendentą policyi w Sewilli.

Jenerał prokurator uczynił wnioski swoje w
sprawie przeciwko jenerałowi Copape i domaga się,
aby został powieszony.

Biskup w Tortozie, Wiktor Saez, dowiedzia-
wszy się o zniewoleniu przedsięwzięcia Pessieresa,
zachęcał mieszkańców po ulicach, aby byli wier-
nymi powinności swojej.

Listy z Katalonii potwierdzają pogłoskę o po-
wstaniu w Tortozie i Cerbera. Wysłano dwóch
nadzwyczajnych gońców z rozkazem do dowódców
w Katalonii i Walencyi, aby użyli najsurowszych
środków przeciw buntownikom.

W stolicy tutejszey trwają uwięzienia; wezo-
rayszey nocy wzięto do więzienia jeneralnego dy-
rektora poczt Guttierrez, czterech tajnych rad-
ców pocztowych, i kilku urzędników pałacowych.
Pada także wielkie podeyrzenie na byłego mini-
stra Erro, który wyjechał z Valladolid, mieysca
wygnania swego, do wód biskajskich; kazano mu
wrócić natychmiast do Valladolid.

P O R T U G A L I A.

Lisbona d. 27 sierpnia.

(z Gazety Warszawskiej).

Zle myślący nie tylko poprzyjeleli buntowni-
cze odezwy tu i w innych miastach, lecz nawet
znieważyli kościoły w Lisbonie i Oporto. Choć
wzniesić zamieszanie i rozterkę między spokojny-
mi mieszkańcami tego Królestwa. Policya śledzi
winnych.

SZWECYA i NORWEGIJA.

Sztokholm dnia 8 września.
(z Monitora Warszawskiego).

W nocy z dnia 5 września okradziono bank sztokolmski na 600 tal, powiększey części w asygratach dwóch i trzech talarowych. Złodziey na zmroku ukrył się i zamknięty został, a rano między publicznością niepostrzeżony wymknął się.

Zdaje się, iż choroba, która przed kilkulaty panowała między szczupakami na wybrzeżach szwedzkich, znowu się musiała pokazać, gdyż urządzenie naczelnego wielkorządcy zakazuje ich sprzedaży pod karą.

W czasie pobytu w Paryżu hrabiego Löwenhielm tamtejszy handlowy dom Mazet i komp. proponował mu, za wynagrodzeniem 300,000 fr. nabycia wynalazku zachowania od rdzy, wszelkiego rodzaju zelaza i blachy. Kollegia górnicze i handlowe, akademie umiejętności i p. ino mocnicy kan-toru zelaza mają dać o tém swoje zdanie.

Chrystyania d. 11 września.

(z teyże gazety.)

Onegday po południu przybyli tu Królewstwo Ichmość. Monarcha odprawił wyjazd konno, a Królowa w otwartym paradnym pojeździe. Od roku 1755 Norwegia nie miała szczęścia widzenia Królowey swojej.

ANGLIA.

Londyn d. 23 września.

(z Gazety Warszawskiej.)

Xiąże Esterhazy, poseł Cesarzsko-Austryacki, naradzał się onegday długo z Ministrem Canning w wydziale spraw zagranicznych.

Wczoraj odprawiła się rada gabinetowa w wydziale spraw zagranicznych i trwała trzy godziny, poczem wysłano gońca do Lorda Kanclerza, bawiącego w Eucombe. Dziś Hrabia Liverpool pojechał do Windsor. Jutro odprawi się znowu rada gabinetowa. Ciekawi jesteśmy, co ministrowie postanowią względem rozpuszczenia Parlamentu.

Tuteysza gazeta *Goniec* umieściła z Dziennika Paryskiego *Gwiazda* oświadczenie narodu greckiego, i tak pisze w tey mierze: „Dzienniki paryskie zawierają tak nazwane oświadczenie narodu greckiego, czyli innemi słowy, pismo, o którym nie dawno tyle mówiono, a w którym uczyniony jest wniosek oddania interesów greckich pod opiekę Anglii. Umieściliśmy to oświadczenie z protestacją dwóch ludzi, nazwiskiem Roche i Washington, którzy się mienią Deputowanymi przyjaciół greckich we Francyi i Ameryce. Ludzie ci oświadczają się uroczyście przeciwko postępowaniu tych, których raz nazywają osobami mającemi tylko znaczenie obywateli greckich, drugi raz, *Senatem, władzą wykonawczą i rządem greckim*, a którzy starają się pozyskać protekcją Wielkiej Brytanii dla Grecyi. Nie wiadomo jeszcze, czyli istotnie ten wniosek został uczyniony, lub czyli odparcie szturmu przypuszczonego przez turek do *Missolungi*, nie skłoniło greków do jego odłożenia i t. d.“

(z *Mon. War.*) Spodziewamy się ważnych wiadomości z Rio-Janeiro. Listy z dnia 19 lipca donoszą, że 18go P. Karol Stuart miał wysłuchanie u Cesarza, dla przedstawienia mu listów wierytelnych.

Dnia 10 września zabezpieczono w gospodzie *Lloyds* nader znaczne pieniężne summy, przeznaczone ze stałego lądu do Anglii. Wywóz złota, przeciwko któremu tyle powstawano, zdaje się, iż inny teraz wziął kierunek dla Anglii.

FRANCYA.

Paryż dnia 20 września.

(z Gazety Warszawskiej.)

Odebrane tu listy z wysp Jońskich obeymują pomysły dla greków wiadomości. *Kolokotroni* i *Demetry Ipaylanti* opasali *Ibrahima* baszę. Też listy wyrażają, iż 3000 ochotników jońskich,

zapewne za zezwoleniem rządu angielskiego, połączyli się z grekami w Morei.

Dnia 9 b. m. przybył do Marsylii deputowany od rządu greckiego; udaje się w ważnem zleceniu do Paryża, a ztamtąd do Londynu.

W Genewie utworzyło się towarzystwo przyjaciół greckich, do którego Panowie *Sismond*, *Dumont* i inni znakomici ludzie przystąpili.

Dnia 16 b. m. odprawiło się w kościele w St. Denis żałobne nabożeństwo za duszę zmarłego Króla Ludwika XVIII, w obecności wszystkich Xiążąt i Xiężen rodziny Królewskiej, posłów zagranicznych, oraz wszystkich władz wojskowych i cywilnych.

(z *Mon. War.*) *Wilhelm* Xiąże Brunswicki przybył wczoraj do Paryża. Tey nocy spodziewają się Króla Pruskiego. Lord i Lady Holland z licznym orszakiem przybyli także.

— Rozstało się z tym światem dwóch Parów, *vice-Hrabia Narbonne* i *Hrabia La Ferté*.

AMERYKA.

Boston d. 27 lipca.

(z Gazety Warszawskiej.)

Xiąże Sasko-Weymarski *Bernard*, przedsięwziawszy podróż do Zjednoczonych Stanów Północney Ameryki, przybył tu wczoraj po 26ściogodniowej żegludze.

Achilles Murat jest teraz w *Washingtonie*, dokąd także ma przybyć brat jego *Lucyan*. Zdaje się, iż *Pani Murat* tamże mieszkać będzie.

Maryk d. 15 czerwca.

(z teyże gazety.)

Gazeta tuteysza *Sol* chwali pobożność *P. Ward*, Posła angielskiego przy rządzie meksykańskim. Gdy z uroczystą processyą niesiono obraz Najswiętszey Panny *Maryi* do Kościoła, pojazd *P. Ward* był ozdobiony kwiatami.

Dyrektor towarzystwa angielsko-meksykańskiego, zawarł z rządem prowincyi *Guanajato* układ na 10 lat, względem bicia pieniędzy złotych i srebrnych.

Z gaz. *Oesterreichischer Beobachter*. „Z listu francuzkiego badacza natury *Kawalera Grand-sire*, z *Rio-Janeiro* w marcu pisanego, kładziemy tu niektóre wyjątki: „Podczas wojny domowej w południowej Ameryce, doktor *Francia*, dyktator *Paragwaji*, wydał wyrok przeznaczający karę śmierci na każdego mieszkańca *Buenos-Ayres*, *Santa Fé* i *Corientes*, który powazyłby się weyść na ziemię *Paragwaju*, a na każdego oudzodziemca karę więzienia. Ztém wszystkiem niektórzy kupcy z owych prowincyi otrzymywali czasami pozwolenie wniścia do tego kraju. Teraz brezylian nie są jedynymi, którzy z *Paragwajem* handel prowadzą, ale tylko przez dwa punkta, to jest: *Itapua* i *Nueva Coimbra*. W lipcu roku 1824 wyjechałem z *Monte-Video* ładem i zwiedziłem brzegi rzeki *Urruguay*. Dnia 18 sierpnia przybyłem do *Itapua*, i zabawiłem tam, jako więzień, aż do 14 września. U dowódcy znalazłem bardzo gościnne przyjęcie. Napisałem do Dyktatora, który w *Assuncio* mieszka, i odebrałem odpowiedź, że postawa Europy względem południowej Ameryki, a mianowicie Francyi, nie pozwala jakiemu bądź podróżnemu pozwolić podróżowania po *Paragwaju*. W tym czasie liczba uwięzionych w *Paragwaju* cudzodziemców wynosiła 67, pomiędzy którymi znajdowali się kreolowie, amerykanie, portugalczykowie, hiszpani, szwajcarowie, francuzi, anglicy, niemcy i włosi, a pomiędzy niemi mieszcił się sławny professor i badacz natury *Bonpland*, który o 14 mil od *Itapua* do *Santa Fede de Maria* był odesłany. Chociaż tak blisko byłem tego przyjaciela mojego, nie mogłem jednak z nim korrespondować; tak ściśle jest uskutecznianie rozkazow dyktatora bez żadnego względu na osobę. Pan *Bonpland* zebrał w *Paragwaju* znaczne zbiory z trzech królestw historyi naturalney, które zupełnie nieznane są w Europie. Założył tam rafineryą cukru, trudni się chemiją, leczeniem, i pod jego zarządzeniem pra-

cuje 20 indyanów. Żyje w obfitości i nieszczęściem tylko jego jest, iż niedozwalają mu z dyktatorem mówić. Gdy powróciłem do *San-Boria*, podziękowałem w piśmie do dyktatora pod d. 23 września za dobre przyjęcie, i prosiłem go oraz w imieniu instytutu francuskiego o uwolnienie *Bonplanda*. Pomiędzy przytrzymaniami w Peragway znajduje się także uczony anglik. Bez przywołanego paszportu, który otrzymałem od dowodzącego w *Monte-Video* jenerała *Barona Lecor de Lagana*, byłbym zapewne doznał takiego losu, jak *Bonpland*. *Artigas* mieszka o 16 mil od *Assuncio* i pobiera miesięcznie 40 piastrow płacy. Wszyscy mieszkańcy Paragwaju, tak indyanie, jako i kreolowie umieją czytać, pisać i rachować; wszędzie założone są szkoły publiczne, których uczący się opuścić nie mogą, póki nie złożą od urzędu miejscowego świadectwa, iż ukończyli nauki. Podczas mojego w *Itapua* pobytu 3 indyanów składało władzę tamieczną, którzy orocznie obieraniami są przez lud. Na wszystkich rzekach, które nie są do przebycia, stoją w pogotowiu czolna do przewozu. Słowem w Paragwaju jeździć można dzień i noc bezpiecznie z największymi pieniędzmi, bez obawy ani o osobę, ani o majątek. Wyrok Dyktatora, który jak wszystkie inne z największą ścisłością są wykonywane, wkłada na gminy odpowiedzialność za wszystkie w ich obwodzie popełnione kradzieże. Nie widać w tym kraju zebra; jest bowiem wolą dyktatora, aby każdy pracował. W stolicy założone są licea na wzór francuzkich, tudzież instytut ubogich dziewcząt. Od wielu lat spokojność Paragwaju nie była ani przez wewnętrzne zaburzenia, ani przez zewnętrzną zaopiekę przerwana. Cieszę się jeszcze nadzieją, iż otrzymam uwolnienie Pana *Bonplanda*."

z *Pointe-a-Pitre* d. 2 sierpnia.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*).

Już niema miasta *Basse - Terre*, trzęsieniem ziemi i burzą zniszczonego. Gmachy rządowe, szpital, więzienie, obadwa kościoły, publiczne magazyny i niemal wszystkie domy są zawalone, a przeszło 200 mieszkańców straciło życie. Codziennie wygrzebują zwłoki, ale wyziewy ich napelniają powietrze i czynią niepodobieństwem dalsze ich wyszukiwanie. W *Cades - Terre* i *Marie Galante* również wiele zburzonych jest mieszkań. Kilka okrętów rozbiło się, a cztery zapędziła burza na brzeg, lecz z tych tylko jeden zatonął; jednakże ludzie zdołali życie ocalić. Zatonego również kilka statków amerykańskich, szczególnie galiota i piękny okręt *les Canaries* z *Havre*. Osada pierwszej, zupełnie zginęła, osada zaś drugiego przez długi czas rzucana od brzegu do brzegu, jakby cudem zdołała się ocalić. Pod samem miastem *Basse-Terre*, zatoneło 4 okręty, które tam kotwice zarzuciły, znajdował się między niemi okręt miejski. Morze tak wystąpiło, iż drzwi w przyległych składach wyparte i towary zatopione zostały. Burza nie była tak gwałtowną w zatoce *la Pointe*. Prefekt apostolski *Graffe* utracił życie; a wielkorządca i kontradmirał *Jakób* ocalili się w piwnicach gmachu rządowego. Mieszkańcy zostają w największej nędzy; żebrzą, tulają się po ulicach. Otworzono subskrypcyę i zebrano już 60,000 fr. co przynajmniej pierwszym potrzebom nieszczęśliwych zaradziło.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Doświadczenia czynione w *Paryżu* przez Pana *Deleau*, dotyczące się przywrócenia mowy i słuchu głuchoniemym, są tak ważne, że szczegóły w tej mierze interessować muszą każdego. Pan *Deleau* czynił doświadczenia swego sposobu na głołetnim chłopcu imieniem *Claudé Honore Trezel*. Kuracya tego dziecięcia od natury głuchoniemego zasadzała się na robieniu natryskiwań z wody letniej w prawą i lewą trąbę *Eustachiusza* (*) (*tuba Eustachii*), za pomocą małej rurki giętkiej, w tenże kanał zaprowadzonej. Zaprowadzenie tej rurki zrzuciło natychmiast przywrócenie słuchu owemu dziecięciu, z którego wydoskonaleniem się i mowa wykształcać się zaczęła. Zdarzenie to jest nader interessujące pod względem przywróconych funkcji, tudzież wrażeń, jakie doznawało to dziecię przy odmianach swego stanu. Przez dziesięciomiesięczną kuracyę tego dziecięcia, na którym huk najmniejszy żadnego nieczynił wrażenia, do tego stopnia doprowadził Pan *Deleau*, że dzisiaj nawet daleki przyśmugie odgłos; rozpoznaje jego naturę, na ulicy ustępuje przed nadjeżdżającymi pojazdami lub przed biegnącymi końmi. Umie ocenić takt, z rozkoszą przysłuchuje się spiewom i muzyce, usiłuje nawet naśladować spiew, do czego jednak doysć nie może, lecz powtarza wszystkie artykulacye francuzkiego języka. Rozumie, rozberra i z pamięci przytacza niektóre myśli stosowne do jego władzy poymowania, do odpowiedzi swoich atoli zawsze dodaje jest, i dotąd jedynie na zapytania swego nauczyciela trafnie odpowiadać jest w stanie. Jest wszakże zupełna nadzieja, że dziecię to całkowicie odzyska słuch i mowę. Dziecię to przedstawiono już było na sessyi instytutu, gdzie w przytomności wszystkich mówiło z pamięci bajkę *Le Renard et le corbeau*. Pan *Deleau*, jedynie chorobom organu słuchu poświęcający się, już kilka zebrał przypadków szczęśliwie wyleczonej głuchoniemoty. Ma zamiar założyć szkołę w celu leczenia tego rodzaju kalectwa, lecz niewiadomo czy projekt ten dobroczynny dla ludzkości dojdzie do skutku.

— Dnia 13 września, mieliśmy szczególniejszy widok na *Tamisie*. Rzeka wzebrała znacznie z powodu ciągłych deszczów, tak dalece, iż w niektórych miejscach zagrażała wylewem na brzegi. Ustęp morza i burzliwa pora czasu, dnia 13 b. m. miała szczególny wpływ na ryby; pływały gromadami po powierzchni wody i dozwalały się chwycić każdemu kto tylko chciał. Wkrótce wszystko się rzuciło na brzeg *Tamizy*, mężczyźni, kobiety, młodzież i starzy, ażeby niedługo dać czekać rybom, które wydawały się bardzo obciwie garnków i rynek wyglądać, w ognieniu oka opuszczono wszystkie fabryki w tej okolicy. Kobiety i dzieci biegły z wiadrami, sitami i warzëchami, statek napelniony ludźmi, z których każdy miał sito, zabrał korpus kilku tysięcy tych jeńców; widziano na wyższych brzegach ludzi, którzy swego kolegi zamiast wędkę używali, trzymali go z brzegu za nogi, a on chwycił rękami po wodzie. Najwięcej ulowiono węgorzy.

(*) Tak zowie się kanał stanowiący komunikacyę między wydrążałością uszną i jamą ustną.

Od dnia 1go następującego miesiąca *Października* odnawia się prenumerata kwartalowa na *Gazetę Kuryera Litewskiego*, cena zwyczajna rub. 2 kop. 25 sreb.

Pozwolono drukować. Z polecenia *J.W. Wojennego Litewskiego Gubernatora* *Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawale*

w *Drukarni Redakcyi*.

Wilno dnia 30 września r. r. 1825 Roku.

1. Wedle Ukazu JEGO IMPERATOR-SKIEY MOSCI Samowładnego Całą Rosyą etc. etc. etc.

Urodzonym Wielebnym i Starozakonnym: Alexandrowi Podkomorzemu Wolkowskiemu oycowi, Maryannie, Konstancyi i Józefie córkom Olendzkim, Stefanowi Olendzkiemu Star. Derkindskiemu, Wincentemu oycu Stanisławowi synowi Rzewuskim, Jakubowi i żonie z Kiryłowskich Tomkiewiczom stopień własny i po Józefie oraz żonie z Kiryłowskich Szczygłinskich reprezentującym, Teofilu matce z dokładem opieki, Wincentemu, Bogusławowi Józefowi synom Johannie córce Eynkom Chor. Michałowi Opulskiemu Chor. woysk polskich, Ludwice z Opulskich matce i jej potomstwu de Rennom Poruczn. woysk francuzkich z dokładem opieki, Felicjanowi Lachowiczowi, włoscianom Starostwa Morgiskiego w asystencyi Rządu, Antoniemi Gorskiemu Podkomor. Szawel., XX. Bernardynom klasztoru Kowien, Ickowi i Gicie Frankmanom mieszkańcom Jawszonskim, Hirszy Icykowiczowi Goldbergowi mieszkańcowi Strzednickiemu, Dymitrowi odstawnemu Jenerałowi, Alexandrowi Rotmistrzowi kawalegardskiego półku, Platonowi Sztabi Rotmistrzowi tegoż półku i Waleryanowi 14tey klasy Grafom Zuboffom, Siergiejowi Szeremietiewowi Półkownikowi woysk Rosyysk. oraz Rudolfowi Półkownikowi artylleryi konney, Konstantemu Półkownikowi piechoty woysk tychże Braci Grafom Tyzenhauzom, a zaś Pretensorom i Sukcesiorom z Testamentu zeszłej Pawliny Olendzkiej Szamb. b. Dworu Polskiego: przychodzącym, Pawlinie Oranowskiej, Stanisławowi oycowi, Krzysztofowi synowi Olendzkim Pisarzewiczom Litt. Alexandrowi Olendzkiemu Podkom. Wolkow., Franciszce matce, Zofii córce Godelowej i Godelownie, Drukowskiemu Lokajowi, niemniej Józefowi Kiełpszowi Sędziemu Gran. Szawel. opiekunowi Oranowskiej i trwoniącemu ruchomość, Pozew edyktałny do Kuryera Litewskiego pbdający się przed Sąd Ziemski Taxatorsko Exdywizorski funduszu zeszłego Krzysztofa Olendzkiego Szambelana w mieście powiatowym Rosieniach sądzący się, przy odwołaniu się do dekretów Remissyynych Sądu Głównego Littsko Wilenskiego oraz Ziemstwa Rosien. julii 3 terażn. 1825 r. zaszytych, z powództwa Ur Zofii Platonowny Baronessy Pirch Jenerałowej gwardyi woysk Ross. w asystencyi prawey opieki, a mianowicie wyniesiony oto: skutkiem dwóch Remiss Sądu Gilgo Littsko-Wilenskiego 2go Departamentu, 1824 nowembra 27, 2giey 1825 januaryi 20 ogłoszonych, oddających cały fundusz zeszłego Krzysztofa Olendzkiego Szamb. b. Dworu Polsk. pod rozdział Kredytorom, gdy Ziemstwo Rosiense w rozbiórce przyporuczeń zawartych, po połączeniu przyniesionych żałob w zachodzących stosunkach wyrokiem swym 3 julii terażn. 1825 roku ogłoszonym, załatwiło wstępne działania, a ostateczny rozbiór całego dzieła konkursowego w dniu 2 oktobra terażn. roku z odkładu zakreśliło, w tém zaszła śmierć Pawliny Olendzkiej Szambelanowej b. Dworu Polskiego dzierzącej nieprawnie majątek Gilwicze, a znaczne summy zawiniające do

massy, nowe otworzyła pole wszystkim Kredytorom i Pretensorom a mianowicie żalcey Delatorce powołania do jednoczasowej rozprawy wszystkich Donatoryuszow, gdyż taż zeszła Olendzka testamentem swym 1825 junii 26. dnia czynionym a 1 septembra w Grodzie Szawelskim aktykowanym, mimo to: że sama była winną do odpowiedzi, już to ze wspólnie wydawanych z Szamb. Olendzkim obligow, już to z utrzymywania nieprawnie Gilwicz i ruchomości od pory zeyścia męża swego, a ztąd nielegalnie pobieranych i trwonionych intrat, już to ze względu poczynionych kondyktow. w czém na odpowiedź takowego zawinienia a resztę została obniesiona należność procentowa u Grafow Tyzenhauzow znaydująca się; a tak gdy nienczyniwszy satysfakcyi zeszła z tego świata, owszem testamentem próżnym i zmyślonemi stosunkami masując dla siebie 80,000 złotych, oraz ruchomość do reszty fundusz kredytorski przez zapis nielegalny obciążyla, ztąd we względzie wstrzymywania skutkow nieprawego i na krzywdę trzeciej strony zformowanego testamentu, oraz w porządku probacyi strwonionej ruchomości, i pobierających się nullo jure z Gilwicz intrat do jednoczasowej rozprawy powołują się Donatoryusze a w całym toku zaosnowanego interessu odwoławszy się żalca Delatorce do Remiss Sądu Gilgo dekretow Ziemstwa Rosiensekiego zapadłych, i żałob weń weszłych; przychodząc do Sądu prosi adcytacyi Donatoryuszow, z testamentu wynikłych uznania, komportacyi i onymi naznaczenia wszelkiego tytułu tranzaktow i ruchomości nieprawnie zabranej sub nexo juramenti, majetności Gilwicz zinwentowania, na rozmiar komornikow przeznaczenia, i wzięcia w administracyą, przeznaczenia miejscowych aktow, poczem skasowania testamentu, i próżno przynoszących się Donatoryuszow stosunkow, a uznania odpowiedzi dla realnych Wierzycieli z funduszu zeszłej Olendzkiej, okazać się mającego, oraz z summ aresztowanych; nakoniec zbliżenia skutkow żałobom uprzednim, do dekretu dyllacyynego przez żalce Dellatorkę łączonym i w ony weszłym, skasowania próżnych stosunkow Szeremietiewa i stron dalszych, do żalcey regulowanych; realizowania pretensyi żalcey expensow prawnych powrotu i tego wszystkiego decydowania co rodzaj sprawy stan interessu wymaga, z wolną poprawą żałoby.

Roku 1825 miesiaca septembra dnia. Wozny świadcze iż kopie tego pozwu zgodne z autentykiem na herbowym papierze pisane w sprawie JW. Zofii Platonowny Baronessy Pirch Jenerałowej gwardyi woysk Ross. w asystencyi prawey opieki oczewisto w ręce iszą dnia 1 septembra JW W. Alexandrowi Podkomorzemu Wolkowskiemu oycowi, Maryannie Konstancyi i Józefie córkom Olendzkim, Pawlinie Oranowskiej, Stanisławowi oycowi, Krzysztofowi synowi Olendzkim Pisarzewiczom Wielkiego X. Lit. Franciszce matce, Zofii córce Godelowej i Godelownie, Drukowskiemu Lokajowi, Józefowi Kiełpszowi Sędziemu Gran. Szawelskiemu opiekunowi w dobrach Gilwiczach, drugą dnia tegoż Wincentemu oycowi, Stanisławowi synowi Rzewuskim w do-

brach Ryngowianach. Trzecią Antoniemu Gorskemu Podkom. pttu Szawelsk. w Szawkianach w ptcie Szawelskim położonych. Czwartą Stefanowi Olendzkiemu Star. Derkin. w Derkin- ciach. 5tą Jakubowi i żonie z Kiryłowskich Tomkiewiczom w Wintytiszkach w ptcie Telsz. położonych. 6tą dnia 2 septembra JW.W. Dimitrowi odstawnemu Jenerałowi, Alexandrowi Rotmistrzowi Kawalergardskiego pułku, Platonowi Sztabs Rotmistrzowi i Waleryanowi 14 klasy Grafom Zubosom. 7mą Siergiejowi Szeremetiewowi Półkownikowi woysk Ross. 8mą JW.W. Teofilu matce z dokładem opieki, Wincentemu, Bogusławowi i Józefowi synom, Johannie córce Eynikom w Liplunach. 9tą Icykowi i Gicie Frankmanom mieszkańcom Jaswoynskim w Jaswoyniach. 10tą Star. Hirszy Icykowiczowi Goldbergowi mieszkańcowi Strzednickiemu w Strzedniku. 11tą Felicyanowi Lachowiczowi. 12tą Michałowi Opulskiemu Poruczn. woysk Ross., Ludowice z Opulskich matce i jej potomstwu de Rennom w mieście Rosieniach znajdującym się. 13tą Włóścianom Starostwa Morgiskiego w dobrach Morgiszkach w ptcie Rosien. 14tą Dnia 3 septembra Konwentowi Xieży Bernardynow Kowienskich w mieście Kownie. 15tą JW. Rudolfowi Pułkownikowi artyleryi konney, Konstantemu Pułkownikowi piechoty woysk Polsk., Braci Grafom Tyzenhauzom w dobrach Pokrzywiu w ptcie Wilenskim znajdujących, a wszystkim w udzielnich kopiach przed Sąd Ziemski Taxatorsko Exdywizorski w mieście Rosieniach sądzący się podalem i o terminie rozprawy przed tymże Sądem zawiadomilem.

Jan Grzegorzewski Woźny Pttu Brasław.

Roku 1825 mca września 12 dnia. Przed aktami JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ziem. Pttu Rosien. znajdując się obecnie Woźny relacyą podanego pozwu urzędowie zeznał. Przyjąłem Teodor Juskiewicz Regent Ziem. Pttu Rosien.

Wolno drukować dnia 28 września 1825 roku Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

1. Excerpt oświadczenia z protokołu potocznego Sądu Ziem. Pttu Upitskiego w dacie ponizszej zapisanego Eorundem pod pieczęcią urzędową wydany.

Roku 1825 mca maja 26 dnia. Przed Aktami Ziemskimi Pttu Upitskiego obecnie znajdując się WJP. Karol Złobicki Graniczny Upitski Sędzia, oświadczenie zapisał własnoręcznie w następującej okoliczności: w Numerze 55 Gazety Kuryera Litewskiego oświadczający się czytał, iż JO. Xiąże Giedroyc b. Rotm. kawalerii narodowej, przez oświadczenie tegoż roku apryla 20 w Akta Ziemskie Upitskie umieszczone, pochlubił się uzyskaniem Dekretu w Czasowym Departamencie zeszłego roku 1824 junii 10 dnia ferowanym, wskazującym summy 10,392 rubli srebr. kop. 78⁵ i assygnacyynych 600, z terminem wypłaty w roku terażnieyszym 1825 apryla 23 dnia, przy Aktach Ziemskich Upitskich na Hrabini Tadeuszowej Racheli z Kościuszkow Platerowej b. Assesorowej 2go Departamentu Gubernii Wilenskiej i jej potomstwu, a w razie nieopłacenia wolną inekw. do majątkow ewikcyą opisanych, Pomusze i Stare Pokroje zowiących się niemniej i na Szawelskich, w razie niebycia lokacyi na uprzednich jakie za prawem wieczysto przyznany 1817 apryla 15 oświadczający się Sędzia Złobicki nabył i spokojnie przeszło lat 8 wieczyscie posyduje, gdy przeto na odpowiedź JO. Xiecia Giedroycia oba są wolne

majątki Pomusze i Stare Pokroje ewikcyi uległe, i gdy ma Dekret Xiąże Jegomości i może ony exekwować, czemuż tego nieczyni, chyba czeka aby ktoś uprzedził, a wówczas na ucisk obrócił swój regres do niewinnego w niczem Sędziego Złobickiego, JO. Xieciu. Jakiemu gdy już trzy tryjenia kończą się prawem zakreśloney dawności, od wszelkiej przeto odpowiedzi oświadczającego się Złobickiego uwalniając, broniąc się przeto Sędzia Złobicki od zapowiedzianego ucisku JO. Xiecia Jegomości, publicznie zapowiada przez umieszczenie nawet w Gazecie Kuryera Litewskiego, że dziś są aktualnie wolne majątki Hrabini Tadeuszowej Platerowej, z ewikcyi na odpowiedź uległe, aby przez nieexekwowanie z własnej chęci Dekretu, w czasie nie obrócił swej pretensyi, do wniczem niewinnego Sędziego Złobickiego, w tém własnoręcznie takowe oświadczenie zapisawszy, onę podpisując, (w protokule podpisano:) Karol Złobicki Gran. Upits. Sędzia.

Zgodno z Protokółem świadczę Dyonizy Poskoczym Ziemski Pttu Upitskiego Regent.

Wolno drukować dnia 18 września 1825 roku Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

3 Od Littsko - Wilenskiego Gubernialnego Rządu. Na uzyskanie należnych od szawelskiego żyda Josiela Izraelowicza Nuryka Kommissyonierowi 10 klasy Fadiejewowi 4000 rub. assygn., i byłemu Smotrytelowi prowiantskiego magazynu 10 klasy Zatieplńskiemu 150 rub. sr., obroconych na uzyskanie skarbowey z nich należności, i należnych od tego Nuryka do skarbu za podrad jego z Kommissyonierem 12 klasy Iskusem Gronskim 216 rub. 16¹ kop. assygn., oddany publiczney sprzedaży murowany w mieście Szawlach pod N. 118 położony tego Nuryka dom; którego materiały ocenione 400 rub. ass., i do tego przeznaczone na nowo terminy: 1szy 27, 2gi 29, następującego oktobra, a 3ci ostateczny we trzy miesiące od dnia pierwszego wydrukowania, które później nastąpi w Sanktpetersburskich albo Moskiewskich gazetach; azatem życzący kupić zechcą przybyć do tego Rządu na oznaczone terminy. Dnia 21 septembra 1825 roku.

Assesor i Kawaler Nowicki.

Sekretarz i Kawaler Kleyst.

Stołu Naczelnik Kowalenok.

3 Od Litewsko - Wileńskiego Gubernialnego Rządu. Na uskutecznienie należnych od byłego podradczyka żyda Alexandra Łunca znacznych do skarbu uzyskań naprzód za wzięte sposobem pożyczki skarbowe produkta, przeznaczone na sprzedaż domy w mieście Szawlach żydow Feygi Nurykowej stary murowany i Hirszy Wulfowicza Nuryka, i materiały murowanego domu w miasteczku Mereczu żyda Cyrlsteina pozostałe od pożaru, i powtórę podług dostawy przez Łunca z Kommissyonierem 12 klasy Fadiejewym, takż oddane na sprzedaż murowane domy szawelskich obywateli żyda Abrama Eliaszwicza i Ignacego Lunkiewiczza, i do tego przeznaczone na nowo terminy: 1szy 26, 2gi 28 następującego oktobra, a 3ci ostateczny we trzy miesiące od dnia wydrukowania, które później nastąpi w Sanktpetersburskich albo Moskiewskich gazetach; a zatém życzący kupić pomienione domy zechcą przybyć na oznaczone terminy do tego Rządu. Dnia 21 7bra 1825 roku. Assesor i Kawaler Nowicki.

Sekretarz i Kawaler Kleyst.

Naczelnik Stołu Kowalenok.

Wilno dnia 30 września r. 1825 Roku.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

2. Желющие взять на себя постройку казенных новых провиантских магазинов из собственных своих материалов и своими рабочими, минской губернии в Несвиже и Волынской Губернии в Дуби, Кременце, Ковле, Ровне, Владимире, Колках и Полонном, благоволять явиться с законными залогом к магазину в определенные сроки: на несвижский магазин, в Минскую Казенную палату для торгов, 2го, 3го и 4го; для перешожек, 6го, 7го и 9го числа предстоящего ноября, а на все прочие магазины в Волынскую Казенную палату для торгов, 7го, 9го и 10го для перешожек 11го, 12го и 13го числа того же ноября; планы, сметы и кандинции по постройке сих магазинов, доставлены уже в Казенные Палаты и всякому желающему объявляются.

5 класса Скребицкий.

7 класса Булатович.

8 класса Качковский.

Желая приять на siebie wybudowanie Skarbowych nowych proviantkich magazynow ze swoich własnych materyalów i swoimi robotnikami, w mińskiej gubernii w Nieświżu, a w gubernii wołyńskiej w Duhnie, Krzemieńcu, Kowlu, Rownie, Włodzimierzu, Kolkach i Polonnem, zechcą przybyć z prawnymi ewikcyami do targow na oznaczone terminy; na magazyn nieswizki, do Mińskiej Skarbowey Izby na targi 2, 3 i 4, na przetarg 6, 7 i 9 następującego listopada, a na wszystkie drugie magazyny do Wołyńskiej Skarbowey Izby na targi 7, 9 i 10, na przetarg 11, 12 i 13 tegoż listopada. Plany, śmiety i warunki na wybudowanie tych magazynow, przesłane już do Izb Skarbowych, i każdemu życzącemu są okazywane.

Dnia 17 września 1825 roku.

5 klasy Skrebicki.

7 klasy Булатович.

8 klasy Качковский.

2. Poczta Litewski wzywa życzących przyjąć na siebie dostawę potrzebnych jemu dla niższych służących Litewskiej Dyrekcyi jednorocznych amunicyjnych rzeczy a mianowicie: raytuzow szaraczkowego szlaskiego sukna z czarnymi lampasami i ze skórą 379, pantalonow z takiegoż sukna 49, pantalonow z ciemno-zielonego szlaskiego sukna 103, letnich pantalonow flamanckiego płótna 428 i halsztuchow czarnych sukiennych 1062; oprócz tego towaru na boty z podeszwami i ze wszystkiemi na 532 par półbucików; aby przybyli do Pocztańtu dla odbycia targow w oznaczonych terminach, to jest: 1szy 7, 2gi 11, a 3ci i ostateczny 14 następującego decembra, gdzie i dalsze warunki objawione będą, z tem, aby każdy z życzących złożył na piśmie świadectwo o kaucyi że jest rzetelną i dostateczną, nieodmiennie; bez czego nikt do targu przypuszczonym być nie może.

Expedytor Jan Biernikow.

Kollegialny Sekretarz Kwiatkowski.

2 Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnającego Całą Rosyą etc. etc.

Urodzony Jan Pęczkowski Szambelan b.

D. Polgo pozywa przed Sąd Główny Litw. Wileński 2go Departamentu ciąglego, UUr. Hrabiego Pocięja Oboźnego Litwgo i Kawalera, Apollinarego i Józefa z Chrapowickich Morawskich Szamb. b. D. Polgo, Annę z Wołodkowiczów Obuchowiczową Sędzią Ziem. Mozyrską matkę, Józefę w zamęściu za Er. Wołakiem w asystencyi męża, Annę, Ewę i Reinę Obuchowiczówny córki, Sukcessorów zmarłego Adama Obuchowicza Sędziego Ziem. Mozyr. ich oycy z dokładem opieki, Elżbietę Sierukinową Majorową woysk Rosyjskich z jej opieką, Franciszkę Zabę Czesznika Witebskiego, Sukcessorów zmarłego X. Goląńskiego, altarysty Jeznieńskiego, wysłużonego w Akademii Wileńskiej profesora ś. Teologii Doktora; Xiędza Adama Rymowicza kanonika inflanckiego proboszcza Jeznieńskiego; Szymona Wiszniewskiego Kasztelana Król. Polgo, Jerzego Gutta konsyliarza, Szuszczyckiego starostę, Joachima i Annę z Iwaszkiewiczów Bryndzów Sęstwa Brzes., Skieracką Sowietnikową, Xdza Miedzygórskiego plebana dorsuńskiego, Charewicza posesora Linkowskiego, Alexandrę matkę Strażnikową Smolen., Samuela syna Pisarza Ziem. Kowień. Lipińskich, Kiersnowskiego Sędziego Wilkom., Xdza Sidorowicza Kanonika, Jakóba i Ewę Muraszkow Sęstwa Gran. Kowieńskich, sukcesorów Szwykowskich niegdyś dziedziców Czabiskich, Dłużniewskiego Porucznika, Józefa Zylińskiego b. Prez. Ziem. Trgo, a teraz Sędziego Gran. Guber. Appel., Zuzannę z Zylińskich Odyńcową Rejentową wspólnie z jej opieką, Tadeusza Matuszewicza Sędz. Gran. Pttu Trgo, Marcina Dzierdziejewskiego, Marcina Łukaszewicza, Alexandra Jotta Porucznika woysk Polskich, Sukcessorów Karpowicza kapitań, Walentego Mładzianowskiego, Sukcessorów Ignacego Kanonowicza, Brochodzkiego Sędziego Nowogrodz., Ciechanowieckiego Marsz. Gubern. Witebskiego, Sukcessorów Józefa Strzemeckiego Koniuszego, Ambrożego Rajewskiego, XX. Kamendulów Erema Montis Pacis, Xdza Keryckiego Wizytatora XX. Augustyanów, Xdza Bijeyki Przeora XX. Augustyanów Wileń., Xdza Jerzego Pieczulewicza Przeora XX. Dominikanów Wysokodwor.; i zarazem cały konwent tegoż klasztoru, Kościół reformacki czyli jego przełożonych, oraz Pawła Aramowicza Kanonika Zmudzkiego, słowem i dalszych swych Wierzycieli wszystkich powołuje żalczy delator przez ten edyktalny zapozew do jednoczasowej w Sądzie Głównym Litwsko Wileńskim 2go Departamentu rozprawy, zakroczyć mającej w rzeczy o to: iż gdy w roku 1805 żalczy delator wspólnie ze zmarłym bratem Bernardem Pęczkowskim, Pułkownikiem woysk Polskich, od UUr. Hrabiego Jenerała Paca dziedzictwo dóbr Iezna w Litwie i Holowczyna na Białorusi położenie mających nabyli; wówczas zastali też dobra długami obciążone. Stan tychże dóbr jako ciągle pod dzierżawami chodzących nader w złém i krytycznem położeniu, budowle poniszczone, włości ubogich, grunta poniszczone wypłotane bez ża-

dnę herboryzacyi, wszakże praca, nakłady i niedoimkę i z tego względu dopiero już majątek żalco delatora, mimo najsilniejszych obron, jakie z dowodów okazały się, na Skarb zasekwestrowany został. Gdy takie okoliczności zasmucające wiązać żalco poczęły, a UUr. Obuchowiczowie i ich córka Józefa pierwsi w zamęściu za bratem żalco delatora Pułkown. Pęczkowskim, a dziś za Ur. Wolskim będąca, o wypłatę summ należnych nalegając, po przewidzianym processie i po spełnieniu tradycyi, znowu przez wydane zapozwy do konkursu powoływali, pragnął z duszy żalcy delator, odprzedać dobra, zaspokoić rzetelnie swych wierzycieli, trafił sam przez się i przez przyjaciół do tych, którzyby byli w stanie nabycia, ale kiedy nikt determinacyi nieoświadczył, w celu więc dokładnego z Wierzycielami pomówienia i uczynienia układów zawsze z nęgielską chęcią zadosyć im uczynienia, w r. przeszłym 1824 miesiąca septembra wezwał do Wilna wszystkich na konwokacyę, sam przed nimi w najszczerszej postaci, z tą rzetelnością jaką się zawsze rządzi, odkrył żalcy delator stan cały interessów, przez wierną i dokładną sporządzoną tabellę, oraz stan majątku, jak niemię własne swoje smutne położenie. Znalazł wszakże wszystkich swych przyjaciół rozczulonych, przekonanie w gruncie ich serca dawało rękojmią żalco delatora spokojności, wzdrgali się nad koniecznością szukania exdywizyi, zaprzestali na tém, aby 5 procentów opłacać, a wszyscy będą czekać sposobnej pory i pomyslniejszej do zbycia ziemi, albo zaręczyli sami między sobą na wieczność częściami rozebrać fundusze i umiarkować się o spłatę jeden drugiemu, byleby na ominiony termin ś. Jerzego wieczysty tylko 5 procent opłacony został. Ta powolność, ta szczególna dobroć, przez wzgląd na czasy, na rzetelność i otwartość, oraz na wyteżone usiłowania żalco delatora w zadosyć pełnieniu swoim opisom do najwyższej dozgonnej obowiązują żalc. delatora wdzięczności, a pamięć tak dobroczynnych względów rozkwila w każdym czasie serce. Ale kiedy żadnego odbytu na produkta niebyło i niema, kiedy za dług obcy zwał się ciężar na żalco delatora do znosu długu skarbowego i sekwestr przeciął nadzieję opłaty procentu dobrowolnie oznaczonego wieczystego, kiedy sukcesorowie zeszłego Obuchowicza Sędz. Ziem. Mozyrskiego ożywił znowu chęć przez zapozwy w miejscu szukania przyjacielskiego układu i rozebrania funduszy na wieczność, na co z głosem Wierzycieli dalszych zgodzili się byli, lecz koniecznie pragnę uznania Sądu Taxatorsko Exdywiz., przeto zmuszony po zaszytych już dwóch dekretych nieśmiałych oświadczyć dopiero taxę dóbr wieczystą, przypozywa żalcy delator pozwem niniejszym edyktałnym wszystkich swych obciążonych Wierzycieli do Sądu Gł. Lit. Wilenskiego zgo ciągłego Departamentu i prosi wzajemnie: 1) o uznanie taxy wieczystej, 2) o determinowanie Sądu powiatowego Ziem. gdzie dobra leżą, nie zaś zjazdowego, a to dla uniknienia kosztów, dla oszczędzenia masy kredalnej i aby nie obarczając zjazdowym Sądem, intrat majątku z onych co najprędzej skarb w zwey pretensyi zaspokojony mógł zostać, przezco widoki korzystne i dla żalco i dla

jego wierzycieli wynikną, 3) uchylenia wszelkich konwikcyów, za onymi otrzymanych przezysków prawnych, oraz podniesienia rozciągniętych tradyciów, 4) o nakazanie aby przeznaczyć się mający Sąd Ziem. Exdyw., zdziałał dokładną dobr uległych taxie exdywizyi inwentaryą, oraz majątki w administracyą swoją zajął, a z intrat przychodzących dług skarbowy i podatki załatwiał, jako też aby przyzwolną sustentacyą i lokacyą dla żałego delatora i jego posługi oraz plenipotentu massowego zapewnić i pewne quantum pieniędzy na utrzymanie teyże posługi i obrońcy przeznaczyć, 5) aby cokolwiek pomnożyć massę kredalną może bez wyjątków wszystkich Debitorów żałego delatora, jacy z komportacyi wykryją się tenże Sąd exdywizorski do jednoczasowej rozprawy połączyć i rekognicyą oraz summ uczynił rozdział, 6) ponieważ kosztom niemałym mury stare zostały przez żałego delatora restaurowane, i nowe jako to: austerya w miasteczku Ieznie, browar piwny, gorzelnia, obory, stodóły zbożowe, wołownia, obudowane jedne z murów drugie z drzewa, zaprowadzone naczynia i różne maszyny ekonomiczne, gatunki bydła, świń, owiec, koni, oraz meble pokojowe i inne fundowe sprzęty, co wszystko stanowią pożytek i wygodę i bez czego dobra ekonomika i przystoynność domu obeysć się nie mogą. Takie więc artykuły. aby nie były zniszczone i rozmarnotrawione albo bez wynagrody rzetelney na zysk czyy niepozostawione, wypada naprzód, aby co do budowli, naczyń i maszyn ekonomicznych oraz naczyń browarnych, przez znawców urzędowa położona została ocena, i komu jakie fundum zostanie wydzielone, przytym też budowlę, maszyny i naczynia ekonomiczne w szacunku oddane były, toż samo i względem obory, bez czego upadek rolnictwa następowałby, i względem dalszych żywiołów, oraz mebli i sprzętów domowych, aby postąpiono i przez licytacyą nieoddawano, a zaś co do koniecznych potrzeb i wygod życia wyłącznem bydź się okaże, to tylko przez licytacyą wyprzedać dozwolić. 7) Ponieważ od czasów jak żałcy delator dobra Jezno nabył dla poprawy stanu włóscian żadnych karczem i wyszynku niesubarendował, ale własną propinacyą utrzymywał, jak również i ze młynu arędy niebrał, ale dla porządniejszego utrzymania budowy i maszyny, miarki przyjmował, a to gdy pewnego stałego dochodu każdorocznego nie oznacza, a bez determinowania stałej intraty obeysć się niemoże. przeto o poruczenie Sądowi Exdywizorskiemu, aby według powszechnych rozrządzeń Rządowych od lat 10 dosledzał na gruncie przychodów i w proporcycą rotęy części procent wieczysty wyrachował. 8) Aby tenże Sąd Exdywizorski wzajemne żałego delatora stosunki do Wierzycieli jakie zachodzić mogą rozpoznał. 9) Ponieważ mapy i papiery jeometryczne są dokładnie wygotowane, a więc kiedy przeznaczyć się mogący komornicy do zweryfikowania onych mało mieć będą zatrudnień, oraz gdy Sąd Powiatowy przy załatwieniu innych spraw nie wiele poświęcać będzie czasu do rozpoznania niniejszey konkursowej sprawy, gdyż niesprzeczną tabellą wykrywa nieobojętne zawinięcia żałą. del., a tylko nie-

które stosunki wzajemne do rozpoznania zachodzą, na co bydź może między żałcym dellrem a kredytorami porozumienie się dobrowolne i dobrowolne wczesne umiarkowanie; przeto ze względu tego raczy mieć Sąd Gł. uwagę na sollarya oznaczyć się mające. Naostatek co do summ funduszowych kościelnych, procenta stosownie do ustawy obliczyć nakazać i pewne środki ubezpieczenia tego ich dochodu przez wydział wyznaczyć, oraz wszelkie dalsze reguły stosownie do praw przedpisać i dla niestawających stron do konkursu amissyą zadeklować. Z wolną poprawą żałoby.

Roku 1825 mca 7bra 19 d., woźny niżej podpisany świadczę, iż z tego autentyku zgodne kopie każdemu z kredytorów pooddzielne w sprawie JW. Jana Pęczkowskiego Szamb. b. Dworu Pol. oczewisto w ręce JJWW. i WW. Alexandrowi Hrabi Pocięjowi Obożnemu Lit. i Kawalerowi, Apolinaremu i Józefie Morawskim, Elżbiecie Sierukinowej Major. Woysk Ros., Jerzemu Guttowi Konsylarzowi, Xdzu Bijeyce Przecrowi XX Augustyanów Wileń, oraz od Anny z Wołodkowiczow matki, Anny, Ewy i Reginy córek Obuchowiczowej i Obuchowiczowien stawajacemu plenipotentowi W. JP. Stanisławowi Sidorowiczowi Adw. Sądu Gł., od Józefy z Obuchowiczow Wolskiej stawajacemu plenipotentowi W. JP. Konstantemu Dąbrowskiemu Ad. Sądu Gł. w mieście Wilnie popodawałem dla wiadomości zaś dalszych wierzycieli mianowicie: Xdza Adama Rymowicza Proboszcza Jeznien., Szymona Wiszniewskiego, successorow Xdza Filipa Neryusza Golańskiego, Joachima i Anny Bryndzow. Skubackiey Sowiet., Xdza Międzygórskiego Plebana Dorsuniskiego, Charewicza possesora Linkowskiego, Alexandry matki Samuela syna Lipińskich, Kiersnowskiego Sędz. Wiłkomirskiego, Xdza Sidorowicza Kan., Jakuba i Ewy Muraszkow, successorow Szwykowskich, Dłużniewskiego Por., Józefa Zylińskiego Sędz. Gran. Appell. Guber., Zuzanny Odyńcowey Regentowey i jey opieki, Tadeusza Matuszewicza Sędz., Marcina Dzierdziejewskiego, Marcina Łukaszewicza, Alexandra Jotta Porucz., successorow Karpowicza Kapitana, Walentego Młodzianowskiego, successorow Ignacego Kanonowicza, Brochockiego Sędz. Nowogrodz., Ciechanowieckiego Mar. Guber. Witebs., successorow Józefa Strzemeskiego Koniuszego, Ambrożego Rajewskiego, XX. Kamendulow Eremu Montis Pacis, Xdza Koryckiego. Wizytatora XX. Augustyanow, Xdza Jerzego Pieczulewicza Przeora XX Dominikanow Wysokodworskich, Kościoła Reformackiego i jego przełożonych, Pawła Aramowicza Komor. Xięz. Zmudz., w Gazecie Kuryera Litt. umieściłem i o terminie stawania przed Sądem Głównym Wileń. 2go Depar. zawiadomilem.

Stanisław Parymonowski woźny Ptu Wileń.

Roku 1825 mca septembra 19 dnia, przed Aktami Ziem: Ptu Wileń., stawając osobiście woźny wyżej wyrażony relacyą pozewną zeznał i w protokule woznieńskim własnoręcznie rozpiął się. Przyjąłem jest w Aktach świadczę Regent Marcelli Tallat.

Wolno drukować dnia 21 września 1825 roku. Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

3. Scheda z Exdywizyi Honoraty Gersdorffowej primo voto, a dopiero Rotmistrzowej b. Woysk Polskich Zmiejskiej, wydzielona Antoninie z Szkleńskich Walterowej, Sowietnikowej Nadwornej, z czterema dymami siedzielnymi dusz męzkich po rewizyi piętnaście, żeńskich dziesięć liczących się, z gruntem, zaroślami i sianożęciami, włók ośm, morgow szesnaście, prętów sto kilkadziesiąt zawierająca, jest do wyprzedania, ktoby życzył oną nabydź, ma się udać do Sowietnika i Kawalera Korsaka Expedtyora Pocztańtu Wileńskiego, który ma pełnomocną do tego plenipotencyą, oraz aby wszyscy kredytorowie Walterowej Sowietnikowej, do pierwszego gbra roku bieżącego nieodmiennie z swojemi pretensyami, kartami i zastawami do wyżej zmienionego Sowietnika i Kawalera Korsaka jawili się, ninieyszą awizacyą upraszam. Dat 1825 7bra 18 dnia.

Экспедицiя Почтамта Тытулярный Советникъ и Кавалеръ Иванъ Корсакъ.

Wolno drukować dnia 20 września 1825 roku Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

3. Michał Zaleski b. Podkomorzy Ptu Rosieńskiego massy funduszow i interessow JOXczki Stefani Radziwiłłowny Jeneralny Prokurator pozwawszy raz powtórny do Sądu Kommissyi na interessa Radziwiłłowskie od Rządu ustanowionego, po zapadłych już kondemnatach, tak WJP. Stanisława Mirskiego b. kapitana woysk polskich, jako też sukcesorow zmarłego Bazylego Kochanowicza, o kassatę pretensyi do massy zastosowanych, o wszem o zasądzenie dla massy wykrywających się należności, gdy miejsce zamieszkania stron nie jest wiadome, przeto pozwy te według organizacyi do drzwi sądowych zostały przybite i tegoż czasu to jest miesiąca września 19 dnia roku idącego w aktaoh Sądu Kommissyi zeznane, o czem się strony awizują.

Zastępca Jeneralnego Prokuratora Józef Karłowowski.

Wolno drukować dnia 20 września 1825 roku Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

3. Michał Zaleski b. Podkomorzy Rosieński Prokurator massy i funduszow JO. Xczki Stefani Radziwiłłowny, wzywa wierzycieli massy Radziwiłłowskiej, mianowicie: WW. Alexandrowicza, Budziszewskiego, Borowskiego Telesfora, Belsnera, Bajera, po Korticellim, Czeremoskiego, Chevalier, Drużbackiego, Domanskie Panny, Gnatowskiego, Gozdziejewskiego, Głogowskiego, Gorskiego, Itar Henryka, Ihnatowiczowę, Jankowskiego, Kałakuckich, Kirkowa, Konopackiego, Kunkla, Kosinskę, Krajewskiego, Kusza Ignacego, Lisieckich, Levi Saulsohn, Łyszkiewiczza, Łempickę, Moykowskiego Xdza Sukcessorow, Małachowskich, Michałowskiego Stanisława, Obucha Woszczatynskiego, Potockę Zofią, Tyszkiewiczowę, Bazyljanow Bialskich, Reformatorow Bialskich, Bractwo Rożańcowe Bialskie za pośrednictwem Prokuratoryi Królestwa Polskiego, Xży Pijarow Warszawskich, Potockiego Antoniego, Szteka, Swierzbinskiego, Sztań kupca, Urbanowskiego, Wasjutynskiego mecenasa, Wyleżyńskiego, Wężyka, Wierzeyską, Wielopolską, Woynę, Zielinskiego, Zywnego, z Xżąt Czartoryyskich Senatorowę Zamoyską, Lalewicz sukcessorow, Lisowskiego, Ledi Piotra, Ka-

drzynskiego mecenasa, Rudzkiego, Richtera, Zarembskiego, Cieślaka, Drozdowskiego, Finkego, Frankowskiego, Köhlera, Kernerza, Xży Karmelitow Warszawskich, Sieminskiego Alexandra, Hasmana, Michałowskiego Teodora, Woycieckiego, Barwinskiego, Popławskę Julianę, Płoszczynskich, Gilewicz stopień Kepplera prezentującego, Butlera, Baczynskiego Stanisława, Bilinskiego, czyli Bulińskiego, Stefana, Kulikowskiego Stanisława, Leyzerowicza, ich samych osobiscie lub ich sukcesorow, alboliteż prawonabywcow, iżby po dekrete kontumacyynym w dacie 1825 septembra 4 dnia w Sądzie Kommissyi Radziwiłłowskiej w Wilnie agitującym się, na niestawiających otrzymanym, w przedmiocie trządzenia hipotek na dobrach massy w Królestwie Polskim sytuowanych, do rozprawy oczewistej w terminie następnym jako ostatecznym u tegoż Sądu pod rygorem prawa stawili się osobno.

Gdy Ur. Antoni Chrapowicki Amtsrath, w sprawie teyże massy z powództwa WW. Osipowskich w tymże Sądzie Kommissyi Radziwiłłowskiej rozwiniętej, z okazji pretensyi dóbr Romaki i Gineła zwanych, do ewinkowania massy od zapowiedzianych pretensyi WW. Osipowskich powołany, miał się powtórnie nieustannie, zatym stosownie do organizacyi dla Sądu Kommissyi przepisanej, w skutek dekretu kontumacyynego w dacie 1825 septembra 9 dnia na niestawiającym U. Chrapowickim otrzymanego, i wyniesionych dalszych pozwow, Prokurator massy Radziwiłłowskiej wspomnionego Ur. Antoniego Chrapowickiego Amtsratha, i UUr. Osipowskich, do następnej rozprawy w Sądzie Kommissyi Radziwiłłowskiej wzywa, i o następie mającej z porządku rejestrow rozprawić, ninieyszym awizuje.

Zastępca Jeneralnego Prokuratora Józef Karłowowski.

Wolno drukować dnia 17 września 1825 roku Radca Stanu i Cenzor Ignacy Reszka.

3. Za Dekretem remissyynym Sądu Ziemskiego Pińskiego bieżącego roku augusta 1 dnia ogłoszonym taxę i exdywizyą funduszow JW. Wincentego Szyrmy b. Podkom. ptu Pińs. determinującym, Sąd Taxatorsko-Exdywizorski na dniu 3 7bra do majątności Krotowa w powiecie Pińskim położonej zjechawszy, po zinwentowaniu teyże majątności administracyą W. Floryanowi Szyrmie poruczył, dla zweryfikowania mapy p. JW. debitora złożonej sądowego komornika przeznaczył, komportacyą na JW. debitorze oraz kredytorach i pretensorach do kancelaryi Ziemskiej pińskiej na cztero-niedzielną persystencyą w naturze i na rejestrze złożyć na dzień 10 8bra z obowiązkiem w powtórny zjeździe wedle potrzeby wierności jey oprzysiężenia nakazał, i powtórny zjazd do teyże majątności na dniu 10 nowembra bieżącego roku zadeterminował, w którym czasie, że nienuwając na czyją bądź niestanność, dzieło exdywizorskie załatwiać będzie i dla niestawiających mocą remissyynego dekretu wieczną amissyą zakresli, interessowane strony przez ninieyszą awizacyą zawiadamia. W protokule podpisy takowe: Benedykt Nielubowicz P. Z. P. Prezydnyj Exdywizor. Stanisław Swiężyński P. Z. P. Exdywizor. Stefan Terlecki Pisarz Z. P. Exdywizor. Stanisław Odrowąż Wysocki Ziemski Piński i Exdywizorski Rejent.